

NAŠA SLOGA[®]

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a meseca sve pokvarci“ Nat. Post.

— Uredništvo i odpravnost na se CORSIA STADION N. 12. —

Nepodpisani se dopis u tiskaju. Pripisana je pisma tiskaju po ši novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakih stoje 60 novč. za svaki redak više 5 novč. ili u slučaju opetovanja uz pogodke sa upravom. Novci se šiju poštarskom napisnikom (assegno postale) Ime, prezime i najbliži poštu valja točno označiti. Komu list ne dođe na vreme, neka to javi odpravnosti u otvorenu pismo, za koje se ne plaća poštarno, ako se izvana napisni „Roklascac“. Dopisi se ne vraćaju ako se i ne tiskaju. — „**NAŠA SLOGA**“ izlazi svakog četvrtka i u celom arku. Novci i pisma šiju se na uredništvo ili odpravnost. Nebilježani listovi se ne primaju. — Predplata poštarskom stoji 5 novč. za sečljako 2 novč. na godinu. Razmjerne st. 250 na tri pol godine. Izvan carevine više poštarno. Na mao 1 br. 5 novč.

Rad istarskoga sabora.

V.

Najzanimivija točka finansijskog odbora bijaša ona o otkupu desetine. O tom pitanju bijaša ponovno pisanog početkom ove godine u Šušačkoj „Slobodi“, kasnije pak u „Našoj Slogi“. Narodni zastupnik g. Laginja zauzeo se svom dušom za ovo pitanje u poslednjem saborskem zasedanju. Žalimo, a to će još većma žaliti i sam g. zastupnik, da mu nobijaša pri ruci sav potrebit materijal, da ga uzmognе svestrano proučiti i upotrijebiti. Nu i bez ponagala t. j. iz samog odborskog izvješća, stvorio je g. Laginja tako nepobitao dokaz o nepravici, koja se čini jednom dielu pučanstva Istre, da mu nisu mogli niti najprevezaniji pravači istarskoga sabora ništa odlučna, ništa protivna navesti. On je naveo i brojčkim ne-pobitno dokazao, da su sudbeni kotari Vološki, Podgradski, Krčki, Creski i Lošinjski svoj dug desetina juč davnog odplatili, a oni i danas isto tako, dapače i više i redovito odplaćuju, kao da nisu nikad ništa platili; odplaćuju za sebe i za ostalo istarsko kotare. Važno je pri tom, da su u otplaćivanju odkupa najrevniji upravi oni kotari, u kojih imade najmanje upliva porečka konsorterija t. j. gdje je hrvatski elemenat posve čist ili malo pomješan sa talijanskim elemen-tom. Zapadni dio Istra sa velikim (?) i bogatim (?) talijanskim gradovima i gradićima zaostaje u otplaćivanju odkupa za siromašnimi i neuklimi kotari iztočno Istra!

Spomenuti kotari ne duguju za odkup od desetine u svemu niti toliko,

koliko su n. pr. g. 1883. nameta za taj dug platili.

Da je to plaćilo nepravedno, uvijaju i naši narodni protivnici, nu u svojoj strasti proti nam, neće da pripozne te nepravice. Govor g. Laginja smutio je i sploč talijanske zastupnika. Neznadoši ništa pozitivno odgovoriti, bijušu ne samo nepravirni već također iznenadjeni. Najbolji njihovi pravnici, zomljaski predstavnici i činovnici, kao dr. Amoroso, dr. Venier i dr. Petris, dakle stupovi saborske većine, izvršali su činjenice, da se dokazi g. Laginja, hvatali se za kojekakvodeskočice, nu svojim ništa nemože. Badava je nastojao dokazati g. dr. Petris, kako jedan kotar noplaci za drugog, nego, da se onim visokim nametom odplaćuje dug pokrajnog proma cesarstvu. Našao je pripravnoga g. Laginja, koji mu je odmah odgovorio, da to nije istina, jer da jo za Istru narasao dug napram cesarstvu od g. 1875. za preko 100.000 for.

Badava se trudio prvič talijansko stranko g. dr. Amoroso, da oprovrgne dokaz g. Laginja, pripovedajući koješta o postanku desetine, o privatnom i skupnom dugu, o zakonu, kojim se ustanovljuje izplaćivanje odkupa od desetine i kojeg nisu oni stvorili itd. itd. Čitajući govor gosp. Amorosa, sjetimo se i uhotice našo poslovica, koja kaže: »tela baba lan, da njoj prodje dan«. Gosp. zomljaski podpredsjednik, videc svojega druga g. Petrisa u neprilici, htjeduo mu u pomoć priskočiti, pa se jedan smotao u trice i kućine, da nije znao niti sam kad ni kamo li će izići.

Nu on bijaša već na početku svog govora na »flusec« pripravljan. Ta on, g. Amoroso, kojega drže

nepogriješivim, priznaje u uvedu govora, da je pitanje ob otkupu desetine konfuzno, zamršeno. Kako i da ne bude? Uvidja dobro, kako se utjericivanjem odkupu nekojim notalijanskim kotarom nanaša golema nepravica, nu kako će to g. Amoroso u javnoj saborskoj sjednici priznati? Neim alagljeva posla, nego motati i okreći kako se najbolje dalo, a da budu bar ponešto ledja zakritu, izjaviti se jednostavno, da je nastala u pitanju o otkupu desetine konfuzija! Čujto stanovnici kotara Lošinjskoga i Vološkoga! Pitaju o otkupu desetine jest po mnenju g. zemaljskoga podpredsjednika zamršeno. On nenije, da vi plaćate mnogo i mnogo više nego li vas ide, on priznaje bar muške, da sto vi svoj dio već davno izplatili, on znade, da vi sada za svu ostalu pokrajinu plaćate, nu to njega nesmetu izjaviti, da se na steari kako danas stoji ništa mijenjati neda; da je zakon takav pa mirna Bosna; da ostavimo promiene zakonah budućim dobam i budućemu pokolenju! Bilo dakle pravedno ili no, vi plaćajte i nadalju, a gospodi u Porodiču ostavite svu skrb oko iztjerivanja i izplaćivanja odkupa desetine. Zaista plemeniti skrbnici!

Posve je naravno, da izvestitelj g. dr. Venier nemogaše ništa opaziti na govor g. Laginja nakon toli te-moljitih i neopobitnih (?) dokaza gg. Potrisa i Amorosa. Venier jednostavno izjavlja, da neima što pridodati dokazom rečenih predgovornika! Nitko nijegova ne peče nepravica, koja se na-nuša jednom dielu pučanstva pokrajine, dapače on niti nalazi za vredno, da kao izvestitelj išta u obranu svog predloga reče. Čemu i mušti se kad neima potrebe? Znao je kakova sud-

bina čeka njegov predlog, jer bijašo uvjeren, da će biti primljen pa makar se proti njemu digli svi govorici sveta; da će biti odobren, makar se još bjelodanije dokazalo, da je nepravedan, da se njim nanaša krivica dvim skoru najsoromašnjim kotarom.

Saborska većina neodusta niti u ovom pitanju od staro navade t. j. ona odobri bez ikakve griješi saviesti predlog finansijskog odbora, a to je najkraći način, utući i pobiti sve razloge i dokaze, pa kako oni valjani bili. Uzladnici su kod ovalke većino razlozi! G. Laginja je moguo očekivati, da neće uspijeti, ta on pozna dobro svoje ljudje. Sasma umjostna bijaše opazka g. Laginja na koncu govora. On je prosvjedovao naime proti neistinitim viestim Talijanah istre, koji trube širok biela sveta, da mi dobivamo talijansku tobož kulturu. »Dobro« reče g. Laginja ali onda gospodja tvrdim, da mi vam svako dobro dobelo plaćamo i da bi predbacivanje vaše vredilo samo onda, kad biste nam dali škole svagdje, gdje bi trebalo i kakove bi trebalo. Gosp. Laginja ide svakako čast, što je prvi odkrio nepravdu koja nam se čini.

On je ranu odrliku i melem na-značio, kojim ju valja mazati i go-jiti, nu naši susjedi neće, da za to ništa znaju.

DOPISI.

Iz Buzeta. U zadnjih dopisili su ovih stranah, bilo je dobro dokazano u čemu sa-stoji ta toli razvijana »djedovska kultura« naših Talijanaca i kako su oni istom ko-risti, da nas neuke kmete u mrežu ulove, da s nama potle lagaju gospodare. Spomenuti dopisi uzrujali su jedne strane ljustu naše narodne protivnike, a s drugo strane su osti mnogim našim, koji su do-sada slijepe vjerovali i ludo sledili svoje

— Ja neznam odvratiti jim Neznanko, i uputi se s njimi kući. Kad se zetovi vrati, primi jih grof last pun veseli, a osobito zaručnici bijaju sretno, što su jih se zaručnici sretno vratili. Sad se sjeti grof i Neznanku, te zapita došljike:

— Molim vas dragi zeti, jeste li gdje vidjeli Neznanku.

— Jezmo ga vidjeli jesmo kad smo se vraćali, gdje je dremajući u vojsku hotio, a mi smo mu rekli, da se vrati kući.

Za malo dodje i Neznanko kući, puti svoje ključe i odi u svoju zaručnicu u koticu gdje je odpočinuo na slami. Čim su zeti odpočinuli, stanu prijevodati tustu, kako su vojevali, kako je neki mladić sav zlatan i na zlatnom konjiku nepristatelja uništio. Nas dvojica, rekoše, bili bi za-glavili sa našim četama, da nosi on ne-spas. Nas spasitelj bio malo ranjen na ruci, a ja mu bacim zaručni ruhac, da si zaveže ranu, reče jedan od zetova.

Za nekoliko dana danas reče grof zetom, da ide u lov i što tko ubije to će i jesti. Opet njim dada svakom vranju konja i sjajno oružje, te lovačku spravu. Ai ne-zaboravi grof niti na Neznanku već na-loži, da mora i on u lov. Tu i on je moj zet, doda u fall.

Neznanko dobije i sada staro ključe i najgoro oružje. On se uputi sot dremajući k lipi gdje sidje s klijusom, uzme

PODLISTAK.

Kako je „Neznanko“ sretan postao.

(Narodna pripovodka).

(Konac.)

Neznanko je već bio pograbio jabuku i rubac te sve stvari u nedra. Grof, otac se silno natjedio i to više na kerku nego na Neznanku. Njeg zapovjedjeli, da mu mora oduzeti doblećen mu stvari, al ona neće, te neće, a Neznanko k tomu prapravila se živo na opor govorec: »Ja neznam, a glavom krede, da nedu.«

Zur će ti ovog siromaka, upita kerku grofa, a još k tomu Neznanko se kaže.

Du ujega i nikog drugog već njega, odvrativa kerku odlučno.

Grof zapovjedjeli slugam, da zatvore Neznanku i ukladi grofov u kote, da tu razmisljuju o svojih zarukah. Zastidjeni odosa ukladi grofov i knezovi k svojim kućam, a ona dva što su se zaručili za starje kerk grofova, zaostavše se kod budućeg testa.

Nekoliko vremena za tim dodje grofu zapovjed, da mora na vojnu. On pozove svoje buduće zate (ona dva mlada grofa) pred se te im reče:

— Draga djeco, ja sam ostario i iz-nemogao za vojnu, molim vas dakle, da idete mjesto mene u rat. Evo vam svaki vremena konja i sjajnog oružja, ažto se redno uz božju pomoć. Čekajte malko, pridrođe smješće se grof, tā i Neznanko je moj zet, mora dakle i on svaki, možda će gašje zaglaviti i tako mene velike neprilike riešiti.

Neznanka doveđu iz kotca pred grofa koji ga upita, da li će poći za njega na vojnu.

— Ja neznam, odgovori Neznanko, al ujedno pokima s glavom, da ide.

Grof naloži, da mu se dade neko stvar, mršavo i čoravo ključe, stari mrad, koji se od hrđe nije došao iz koricaj izvruđi, te kopije isto takvo. Sad zasjede ubogi Neznanko na ključe, koje se drimajući jedva micalo. On se uputi ravno do onog bunara i lipa, gdje je uzla njegovog zlatnog konjica. Kad stigne tamno, sišće s be-devije, skinje udzu s lipa, stresne njom i eto mu zlatnog konjica, koji mu reče, da pusti bedeviju nek pase, a na njega da sjeđe.

Neznanko začasno vrgnut konjicu te namab postaje obojica zlatni, dapače pozlati se i njegov mač, kubure i kopije. Tad reče konjic Neznanku, da se drži junaka. Na to poleti konjic preko polja ravna kano zvezla preko neba sjajna. Kad je došao u tabor nadje svoje u krvavoj bliski, u

strašnom ognju. Nepristatelj je ave više i više napravio, a zašto bio bi protivnike poave krušto, da ne dođe u pravi čas Neznanko. On srne u luti boj, a kud je ifno, tuda je nepristatelj padne kuna snopje. Sje-kuc levo i desno dospjaje upravo do samih grofovih, nj-govih šurjakah, koji su bili u najvećoj pogibelji; oni bi bili poginuli bez dvojbe, da jih nepristatelje Neznanko u pomoć. U ljetom Kreševu zadržabe Neznanko malenu ranu na ruci. Da poveže ranu, podade mu jedan od njegovih šurjakah svoj zaručni ruhac. Neznanko utrue ruhac te ga spravi u žep. Nakon bitke sve se klanjalo i divlje ne-poznatom junaku. Niti njegov šurjak ništa poznati, već ga očarano gledali i čudili se od kuda im Bog posti spasitelja, tog zlatnog junaka. Neznanko porazi posve nepristatelja.

Po dovršenoj vojnoj vratil se Neznanko vesele k lipi. Tuj mu reče konjic, da sjede na ono staro ključe te nek se naoko uputi na vojsku. Neznanko postuša, a konjic nestaje. Neznanko ide laginu om putem, kojim je znao, da će sastati svoje šurjake. Tako i bude. Eto njih, gdje jezdje na svojih vranju konjicima, koji su unorenici kanojelom kad ga psi gone. Sastavši Neznanku rekoše mu:

— Zar ti jednica sad istom ideš na vojsku, a mi se sto već natrag slavodo-bitno vratimo.

najjuću neprijatelje. Danas hoću ovim redi pokazati čitateljima naše mesečne "Slogu" kakovim će služe sredstvom i najprije među prvimi, da nam omraze naš jezik, i druge naše svetinje.

Naš glasoviti glavar prijavljao je neđe u mjesecu južnji, kako je on tobož sa nekim Kastavcem razgovarao, te kako su mu isti kazali, da on neće ništa znati za hrvatski jezik u školi, glavarstu i crkvi, za hrvatske zastave itd. itd. već da hoće, da se u crkvi prodice po domaću, a u školi uči samo nemški i talijanski jezik jer da hrvatskoga netreba. Cilj smo doduće i mi, da se nekoj nemirajući u onih stranak podkupljeni od rečkih ungaraca, a osobito od račkih i voloskih dospobina iz doljnje Istre, potiče vojni mutili i kojašta luda naputljivi, što nebi si nezeleni dječi na um palo. Ljudi ljudi imade svuda, pa daj takovim za libru kruha ili za litru vina, oni će svakomu i u svakom služiti. Tukovim se poslužili i istarska konsorterija, koja se može deči i onim zavedenici i ludjaci. Njimi se ponaši i oni glavar, pa nam on iste kano uzor pametnih ljudi predstavlju. "Počinj mi druga" — govori narodna poslovica — "da ti kažem iko si, a kad je tomu tako, čestitam g. glavaru, što je (ako je) našao tako vredne druge. G. glavar prošle godine se radi u školi na izboru glavaru, da su oni i Slovensi, ali Hrvati nikada i da moramo ući u školi samo ono, što je najkoristnije. G. glavar znade razliku među slovenačkim i hrvatskim, kano i mi onu među turškim i kneževskim jezikom. On razumije onaj slovenski jezik, kolim mu se ostavnu prodice, da nemo više biti glavarom. Daje nešta ništa kamo ni mi za arapsku školu. Mi nismo proti tomu, da se u školi uči samo ono, što je najkoristnije, nu gosp. glavar bi nam morao primjerom pokazati, što jo on to korisnoga u školi naučio. Za sebe možda stogod, za svejnu stranku takoder niste, nu za puk, konu bljasa glavarom, posve ništa. Kad bi on bio naučio u školi što je najkoristnije i kad bi bio pravim glavarom, zaista bi nam bio s kinuo silno terete, koje njegovom i njegova stranke krvljivom snasali morumu. Bio je tuko dugo glavarom, pa je li možda pokuzio ljudi, kako se sa občinskim imetkom koristno gospodari?

Kao glavar, t. j. kao prvi občinar, morao je znati, kako se zakoni vrše i stuju. Je li to on lčim pokazao? Koliko vremena nebijše u Buzetu občinske sjednice? Neka nam odgovori na to g. glavar. To će biti po njegovu najkoristniju za njega, nu nikako za občinu. Neka nam nadalje odgovori, radi koga bjuše razpušteno naše školske všeće? To je vjerojato po njega i po Tallianstvo najkoristnije, jer je znao, da će članovi školskoga vjeće zahvaljivati, da se ustroji u Buzetu hrvatska škola. Kao zemunski poslužnik pokazali ste toliko putab, što je za istarsku konsorteriju najkoristnije, nu nikad onoga, što niti jedne kmere, nas, koji smo vas izabrali. Jeste li morda ikad usta otvorili, da pokazate vlasti kake kose nas kmet silno trpi, kako u plučanju poreza silno zhostuje, kako je advojno njegovo stanje? To vam bliječe deveta hilja. Vi ste se trudili oko potabiljivanja Istre i navlastito ovih stranaka, jer to je po vašem sudu najkoristnije. Pod vašim glavarstvom zadužila se občina do grla. Za gradnju cestah nagovorili ste buzeške kmetske zastupničke, da vam privole svetu od preko 50.000 forinti. Sada neima ni novca ni cestuh, a mi placamo silne namete. Obnauili ste tužne zastupničke, da će stojeti školska sreda u Buzetu 5—6 tisuća forintih a sada nezna niti koliko se toga potrošio. Poznato nam je, da su vam privoljno zastupničci u sjednici od 11. novembra 1882., da uzmete novac u zajam

uzdu s lipa stresa s njom, i eto mu konjic, koj mu reče:

— Sjedaj na mene, a to klijuse neka tu pase.

Kao vile očeteliš u lov; svu se šuma sjajila od njih. Neznanko se zaostavlja na nekom razkužiju. Najesdom izleti iz grma zec. Neznanko ga, iz zlatne puške ubi; izleti srna, ubi ju, izleti jeljen, ubi ga. Neznanko je zadovoljan, imade bo tri plemenite životinje ustrieljane. Na to mu reče konjic:

— Hajdmo sad natrag, ovo životinje neće ovjde čekaju dok se ti na onoj staroj bedeviji amo tratiš, kako da si toböž nu njoj lov lovio. Drži tu novjaljana pušku naperenu proti životinji, na to će doći tvoji surjadi, koji ništa ubili nisu; oni će ti moliti, da ih desas svakom po jednu životinju, ali ti neduj doći ti ne obeća svaki svoju zaručnu zlatnu jabuku. Tako se i dogodi.

Neznanko sjedi na kobilli i drži naperenu pušku, prem da spruži ne bi, da vatru pod njom loži. Eti mu grofovini gdje jašu umoren, gladni, a ubili ništa. Čudom se zaende, kad opaze Neznanko, gdje ima 3 životinje, a oni su ništa. Noli li ti Neznanko nam da svakom po jednu životinju, a tebi ostane jedna.

— Ja neznam, odvrati Neznanko, te krene s glavom da ne dade. Kad su mu pokazali svaki svoju zlatnu zaručnu ja-

z provinčialne banke, a drugi dan nebiti u protokolu kolika je naznacena svota. Tim vam bijas prosto uzeti novca koliko ste bijeli. Samo za interesne morati čemo plaćati možda do tisuću forinti. Da se je uzeo koju od kućah u Buzetu, nebi nas i na treću logu koštalo. Mi bi laglje dugove splaćali, interese namrivali i svoje dužnosti napravili državi i občini vršili, ovako smo zatureni do kora?

Ovo naše sjejno (II) gospodarstvo morao je g. glavar tim svojim uništenjem Kastavcem predočiti, pa bi bili oni dragače o svojim poštenim ljudi sudili. Uvigli bi, kako se u Buzetu gospodari, gdje neima hrvatskih banderaj, gdje se u školi neimaju hrvatski, gdje je Talliančina gospodujuća, pa bi bili zaista zavljivali: "Bože nas očuvaj takvog gospodarstva, mi čemo voliti, da nam se piju hrvatske bandere i naša deca uče hrvatski, da nam se prodiže pite, tumadi i razpravlja hrvatski, nego li da zapadimo u budi i novosti, kada kova vlada u hrvatskoj občini. Ovakva bi vam bili odgovorili g. glavar i najljudi Kastavci, oni nemirajući, koji su tallianskim novcem iz doljnje Istre na nemir i nered potican i nasuntani bili. Glavar pozname onu našu: "metimo se stari pred svojimi vrati?"

Lovran, početkom septembra 1884. Što ne g. Uredniča naši nepovoljni matjerjalni odnosa, du se utečem k našoj dolnoj "Slogi" te da se malako iztužim i da tim možda koga na dužnost za skupne interese opomenem i na izvršenju istih sklonom.

K nam bi dolazio godimis u prošlostu lotno doba gospodina iz raznih stranaka, da se naučiš prirodne ljepote, najpaže našeg krasnog mora i zdravog zraka. Ovo leto kada da se tim gospodovom našo mjesto otuđilo, kada da nisu mogli naći svega onoga, što takva gospoda u dangubioj trati. Žalbože imade k tomu ponešto i razloga. Naši ljudi, kad vide inozemce, koji traži stan, mjesto, da ga moraju odmah za grlo uloviti; drže, da mora sav novac, kog je sobom donesao, njim ostaviti, to zahtijevaju za stanove toliko sveto, da bi dovjeli za iste i u velikom gradu neobitnji stan našao. Oni misle, da neima nešto i ljepešnj mjesto za letni boravak nego li je naš grad i naša okolica, pa pitaju, da vjemo se plate stanovi punom Šakom novca. Tim nečovječnim zahtjevom škola samo sebi. A da je tomu tako, vidiemo iz nestučko izvanjsko gospode, koja je obično k nam dolazi. Tuđinac pozvane jedne godine i vise nego promežio je jo na to prisljavi, jer mu se neće ostavite pošto je već ovđe, nu taj zaista zaprisegnuo, da neće vise u ovo strane. A tako se i događa. Oparen pas i na mizu ūku pušo, a tuđinac, kogu smo jednom oparili, taj se vise oparli neda.

Drugi razlog što imade kod nas mnoho inozemaca jest taj, što je kod nas sve uku, skoro skupje nego li u gradovlju. Jedno, što zemlju dostatno ploda neprozvadja, a drugo, što prekupel i razni trgovci od onoga, što kmet na trg doneše, žijetil hoće pa svemu visele elene udaraju. Nitko ne misli na to, da valja živjeti i pustiti, da i drugi živi. Kad bismo i u tom bili obzirniji, zaisto bi ame više ino-

buk, te mu ponudili svaki svoju za jedno žvire, tad im reče: "ja neznam." I poštima s glavom, da prima. Oni ovjemu dakle jabuke, a on njim jednomu sru, drugomu zecu, sebi ostavi jelena. Ona dva odoseče veću kueti samo kad su se ma na kojim dostali životinjah. Dodju kueti gdaje jih grof veselo dočeka videći, da nose dobar lov.

— A jeste li gdje Neznanka vidjeli? upita ih last.

— Jesmo ga vidjeli, gdje dremiće na onej bedeviji, ali ništa ubio nije. Sad se i on vreća kueti.

Do mala eto i Neznanka gdje vleče na kobili životinju. Grof se zađudi što Neznanko ubi tako plemenitu zver.

Neznanko dade grofu svog plemena te oče k svojoj zaručnici u poznatim zatorvima. Tu vjorj pokaže dve zlatne zaručne jabuke, koje su mi surjadi dali za životinje. Neznanko imade dađe tri zlatne zaručne jabuke i dva zlatna zlatna rubca. Vseso poskoci i reče, da ide po svog dragog konjica te će se obndvojicaj povratiti zlatni. Tad čemo se sva trojica predstaviti mom lastu, a tvoju otcu, da se izbavimo ovog nečastnog zatorva.

Neznanko se uputi k lipi s ntim uzdu stres s njom, konjic dodje, oba skoče u bunar, iz kojeg izduži kao najsjajnije zlato.

— Sjedaj pa mene, reče konjic. Neznanko zađede, a konjicak ga nosi preko

stranac došlo, a tim bismo mi i oni laglje preživjeli.

Treće napokom, što nam tuđinice odgajana, jest nestučka najpotrebitijih stvarib. Tako n. pr. neima ovđe dobrog i frizkog kruha već se mora od drugud, kano iz Rieke dovažati. Neima k tomu ovđe šesto govednjeg mesa, da i negovimo o telefoni i drugom plemenitijem mesu. A tuđinac, koji je naučan na težko strada, kad se mora braniti skopčevinom ili po mesu šljati u Volosko ili u Bleku.

Što dakle da privabi k nam tuđinu gospodu? Jestrina stavarina ne; jestina bruna ne, k tomu nelma često niti onoga, što bi dovjek rad kupio i dobro platio; ne ostalo dake drugo, nego naše krasno more i obični frizki zrak. Nu od toga se nigdje ne žive, pa se da tuđinac i toga odredi, kad nelma i ostalih pogodnosti.

Dvojbeno je dakle, da će se ovđe, dok postoje ove okolnosti, liga vise inozemaca u letno doba nastaniti. Da se svemu, što smo savell i doskoši, trebalo bi skrbiti i za jedno udobno i jeftino svratište ili hotel za tuđinace. Možda bi s vremenom takovo poduzeće i nešto koristiti ali pitamo, tko će se na to odvaziš? Poznato je, da naši bogatuši (ako jih tako možemo nazvati) nemaro za nikakvo pojudeće, koja nije s pojeno sa pomorskim životom. Oni će radje i poslednji novčić moru izručiti, nego li, da bi n. pr. kakvo poduzeće na kopnu podupriši ili svoju djevcu zašto drugo odgovori nego li za pomorce. U tom su naši Kastavci posve drugi ljudi. Oni odgajaju svoju djevcu za učitelje, lječnike, sudece, odvjetnike, svećenike itd., a svako poduzeće koje mogu na svoja ledja napraviti preuzmu sami. U Opatiju morao je doći tuđinac, da se okoristi našim prirodnim krasotama, a naši novčari povjeraju svoj novac i svoj život prodrživom moru.

Ovdje so mnogo pogovaralo, da će se graditi i popravljati neke luke. Kako žujemo, Lovran je u tom mušubinski prešao Umjesto, da se popravi naša luka, koja je toli potrebita i koja nebiti mnogo stoljana, gradi se i troši drugdje, gdje je to mnogo manje potrebno i trajeće da mnogo više potrošiti. Nebi se smyslio Ipak zaboraviti, da je Lovran sjeo prostrano občine, grad se prilično krepim brojem stanovništva, sa 14 dućunah i mnogo trgovaca sa vodom i blagom, koje izvaja na Rieku Lošinj i Puli. Kod nas bilo je dobastno, da se sadanja luka razširi t. j. da se sa dušnji mul na vanjsku stran prebauci. Tim bi se dobro dostačna prostora za pomjane parobrode i brodove. Svi ti troškovi nobi iznajmili preko 10.000 for., a obdarlo bi se jedan gradac, jedna občina, dostojnoj lukom.

Isto tako bi moralia vise vlada gledo popravku luke svratali svoju pozornost na susjedne Mošćenice, gdje njim je popravak iste potrebit kako svakaldan krib. Isti dnevni zatvor slavio i Gros, otac do suzahtronut, bac se na kojenu pred Neznankom te zavaplji.

— Oj sjajni moj zate, ljubljena moja kćerko! molim vas oprostite mi. Ti si zoca koga volis, a ja nisam o tom ni sanjao. Eva vam moje grofovije, upravljaće s njom kada znate, samo meni starcu do smrti dobruniti.

Dne 9. t. m. započeli su zasjedati zemaljski sabori u Kranjskoj, Štajerskoj, Češkoj i Šleziji. Dne 15. t. m. otvoriti će se zemalj. sabori dolnj. i gornjo Austriski te Solnogradski.

Galički sabor otvoren je dne 2. t. m. u svojem govoru spomenuo je zemaljski maršal, kolika je šteta na nešena zemlji latošnjom poplavom.

ružan zatvor slavio i Gros, otac do suzahtronut, bac se na kojenu pred Neznankom te zavaplji:

— Oj sjajni moj zate, ljubljena moja kćerko! molim vas oprostite mi. Ti si zoca koga volis, a ja nisam o tom ni sanjao. Eva vam moje grofovije, upravljaće s njom kada znate, samo meni starcu do smrti dobruniti.

Neznanko sidje a konjic, odvrat sijem klonak i pozdrave, izlubi se sa grofovom, te počne s njim razgovarat. Sud nije više govorio: "Ja neznam."

Za male otisla su ona dva mlada grofa sa svojim suprugama svak s svojom kćerkom, a Neznanko se zatim uz veliko veselje vjenčao sa mladom grofovicom. On je ostao gospodar tastove grofovije. Konjic je molio i zaklicao, da ostane kod njega, da će ga držati i gledati kano prijatelja i pobratima, da će mu dati štovod za zafeljnu konjic odgovori, da ne može tuj ostati.

— Ja sam tebi oskrblj dobar život, reče, a sad idem kud je meni poći. To izreke i nestade ga.

Neznanko je dugo žalio za konjicem, nikad mu ljubavi nemogao zaboraviti. Do smrti ostane mu zahvalan.

Mate Rajković.

Voda je uništila većinu u površini od 983.600 jutara; razorio 3459 sграда, a upropasti 94.900 gospodarstava. Sva škoda proračunana je na 13 i pol milijunih forinti!

Kako bilo je već javljeno, biti će austrijski i njemački carevi gostovi ruskoga cara. Cesar Fran Josip odputovati će dojduti nedelje posebnim vlakom u Skiernevice, gdje će se sastati s carem Aleksandrom i carem Vilimom. Njemački naši nazivni slobodnjaci očekuju koješta od tog sastanka. Najživlja njihova želja jest, da bi se današnje stanje u Austriji poremetilo pa da bi oni opet došli na kormilo vlade.

Iz autonomaške dobe u Dalmaciji poznati Lapena, koji je sada kod vrhovnog sudišta u Beču, počeće opet mještati u Dalmaciju. Nedavno pohodio je na jugu svoje vjorne, napose glasovitog Bajamontija, s kojim snuo, kako bi našu posestrinu Dalmaciju opet na muke metali. G. Lapena, reč bi, da je vrlo malo naučio iz svoje prošlosti, dočim se nuda, da bi mogle njegove spletke u Dalmaciji uspijeti. Minulo je vreme u kojem su mogli ljudi svoju Lapenu i Bajamontija Dalmacijom drmati.

K izborom za hrvatski sabor pripravljaju se što odlučnije svoje saborске stranke. Svaka od njih postavila je silu kandidata, od kojih će mnogi ostati na cijedilu. Agitatori svih stranaka putuju zemljom, da pripreme narod za svoje kandidate. O uspjehu budućih izborih za hrvatski sabor odvisi, da li će i nadalje ostati u Hrvatskoj današnje napeto stanje ili će stvari krenuti na bolje. Tim se i dade protumačiti Živa agitacija svih stranaka, koja nestaje, da svoje ljudi u sabor proturaju; jedni da to novljeno stanje poboljšaju a drugi, da ga još bolje učvrste.

Srbija slavi ovih danah otvoreno prvo svojo željezničko pruge i to od Zemuna u Niš. Ovom prugom primaknula se je Srbija srednjoj Evropi, od koju bilo do sada, tako rukot, odiošljena. Kada bude spojena ova pruga sa makedonskom i bugarskom željeznicom, dijeliće se se kod Niša u dva glavna traka: jedan će spajati Salonički i drugi Carigrad sa Europom.

Ruska carska obitelj odputovala je dne 6. t. m. iz Petrograda u Varšavu. U njezinoj pratnji imado više civilnih i vojničkih dostojeanstvenika, kao veliki knez Vladimir, ministar Giers, grof Tolstoj itd. U Varšavi bila visoki putnici veoma srdačno primljeni i burno pozdravljeni.

U Italiji širi se kolera veoma naglo. Smrad i nečistoća mnogih talijanskih gradova pruža počasti najbolje zemljištu. U glasovitom gradu Neapelju širi se kolera uprav užasno. Tuj oboli kroz dan 6-800 ljudi, od kojih do preko polovice umire. Po viestih dočekanih iz Italije imobili bi se do mala razglasiti dogovori medju Austrijom i Italijom o ribarenju u jadranskom moru.

Koliko je da sada poznato, nije još Kina navistile Francuzkoj rat. Dolaze u ostalom glasovi iz Pekinga, da je kinežka vlast odlučila braniti se do skrajnosti.

Iz Sudana dolazi vest, da su ustaše velikom silom nayačili na Kasalo, odakle bijahu velikim gubitkom suzbijeni.

Istarskim hrvatskim roditeljima.

Zašto ono po svem selu,
Sa svakoga eno praga,
Za puškom se puška ori,
Svaka majka sinka draga?

Nek se znade — ovo selo
Za jednu je pušku jače:

Rodilo se mužko čedo,
Pa, gde, narod vesti skače.

Gđe se nekad sili silom
Odbijala, još i sada
Taj običaj, to veselje
U narodu našem vlađa.*

Roditelji! — naš u Istri
S obstankom se narod borí:
Od junacka mnogo veća,
Duševna ga sila mori.

Duševna se strašna sila
Pojednakom silom lemi;
A duševno mi smo jošće
Koli slići toli hromi.

Neimamo nikog, naša.

Da pred svjetom prava brani,
Da nas štiti, da nas vodi,
Duševnom nas hranom hrani.

Ah, kad hoće to i kôd nás
Običajem svetini biti;
Ne, kad vam se sinati rodí,
Neg kad počne u školu iti?

Dâ, iz svakog neka sela,
Jeseni se neka svake
Bar po jedan tako spremi
U odrašće sinak ojlike.

Onda čemo mi i svoje
Sdušno slušaći činovnike,
Svoje imat mudre glave,
I na broju duhovnika.

Uz latinsko staro svjetlo
Tad će naše mlado gorit,
I u Istri dva se pulta
Za napredak skupni borit!

U Bosni, Hercegovini i Crnoj Gori.

Franina i Jurina.

Fr. Ala Jure, ma ti je sada va Urbniku fan!

Jur. Ča ni već baruf?

Fr. Ti misliš, da te se vavez petuhat kako i vu gvere.

Jur. A jel još čut onu: «Je pristel urdin od komisara očipaša, da je zabranjen lov na kotorni crebinic?»

Fr. To ne to. Sad moreš lejit sve oglase u našem jeziku.

Jur. Donke već se ne pača on g. visokorannjak?

Fr. A jal širokalo mu je.

Fr. Neki dan ti je bila na jenen meste na Bodulje država, al bimo rekli inkaran, pak je sanat zjal: «Četiri otce i 11 žurini, ki je ote toga uno e dno.

Jur. To je pol misi pol tiča.

Fr. Ja, dokle po črnoj zemlje tapamo, moramo sekakovih čut.

Jur. Ma ča nezna, Bog mu grehi prosti!

Fr. Zna, zna, ma to da dela po mode.

Jur. Aj bin mu ja dal vr... modi!

Različite vести.

Uzprkos opetovanim molbam i pozivom još mnogi naši predbrojnici zaostaju izplatom. Molimo i opet svakog prijatelja našeg lista da ne hasni izpuniti svoju obvezu, da nobudem prisiljeni zaustaviti list i povrat svakogapo imenu navršenje dužnosti.

† Ernest Jelušić. Žalostna nam stiže iz Kastav vest, da je ovdje dne 8. t. m. premirio g. Ernest Jelušić, svećenik, ravnatelj pučke škole i predsjednik Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri. Nemita nas proganja zaista kobi. Nije tomu davno, što je drevni Kastav pokopao dva dekana jednog za drugim, a to opet nam je oplikavati prevredna svećenika, uzor učitelja i žarkog rođoljuba. Što smo mi sve u Ernestu izgubili, neda se sa ovo par redakom označiti, ostavljamo to za drugi put, za danas kažemo jedino, da neće biti istarskog Hrvata, komu neće ekosaroziti na prežalostnu vest, što je osromašila naša miljenica Bratovšćina, kojoj bilo je pokojnik od pjezinoj postanka revan i požrtvovan tajnik, a nakon smrti nezaboravnog dekana Spinčića, neumoran predsjednik, i što je narodno školstvo

istre izgubilo jednog od najboljih učitelja. Ernesto dragil dok Ti se bolje nezdružimo sa Tvoje velike zasluge oko prospirete onog roda, kog si tole žarko ljubio, klicemo Ti razvijenim srcem: Uživo u vječni pokoj i laka Ti bila rodna zemlja!

Rodjina izdala je za pokojnikom slijedeću osmrtnicu:

Svemu rodu, prijateljem i znancem dajemo prežalostnu vest o smrti našeg milog brata, odnosno surjaka

Ernesta Jelušić-a svećenika, nadučitelja, predsjednika bratovštine hrvatskih ljudi u Istri itd., koji je nakon težje i dugje bolesti okrijepljen svetotajstvom danas u 10 sati mirno u Bogu usnuo. Tjelesni ostanci premilog pokojnika sahranit će se u središtu na ovoga mjeseca u 9 sati jutro na groblju sv. Lucije, — Kastav dne 8. septembra 1884.

Vjekoslav Jelušić, Anzelm Jelušić bratja — Josipa Stranski, Eugenija Grossman rođ. Jurinac, Karolina ud. Jelušić rođ. Friderika Jelušić Šurjakinje, Miroslav Grosman surjadi.

Na svoju obranu. U 5. broju od 31. januara 1884. doneli smo na četvrtoj strani lista kratku vest iz Barbana, gdje smo opisali čin, koji se dogodio pridrom rovinjskoga procesa proti porečkom listiću „Istarski“. Pozvani svjedoci imali su primiti odšteti ili plaću za svoju dangujer, jer su došli u Rovinj iz Barbana i drugih mjestih. Među timi bio je i Julio Cleve po zanatu kovač, a po rodu netko barbarskoga občinskoga podešteni ili gulinjava g. Kurta Cleve. Drugi svjedoci primili su po 5 fori, nu to bijaš premašio za redovnog Julia Cleve. On izjavlja činovnik, kolj je izpladiv, da je on tajnik barbarske občine, a kao takovomu, da mu pripada veća plaća. Dotični činovnik mu na to u istinu izplaću veću svotu u iznosu od 9 fori, 10 80 novčića. Prispomenut pak moramo, da taj Julio Cleve u isti dan bio tajnik kod občine numješten.

Znajući mi zu obstojeće propise, nemogosmo ni potisniti, da jo dočinim činovniku izplaću veću svotu redovnog kovadu Juliju Clevu, a da se nije prije ujavio, jel je taj čovjek u istinu ono, za što se izjavio. Stoga nismo imali razloga nepovjerenju našemu pouzdanoj dopisniku, koji nam je javio, da je barbarski načelnik g. Karlo Cleve potvrdio izjavu svoga netjaka t. j. da je on tajnikom, pa da je uslijed toga izplaćena posljednjom gospom meni veća svota. Radi ove vesti donesenje u 5. broju, podigao je g. Cleve proti nam obučivo kraljevskoga zemaljskoga suda radi uvrštenje poštenja. U povedenoj usjedbi togata iztragi Izjavio je jedan gasljan svjedok, da je pripravan svojom prigodom potvrditi, da je u našem listu cijela donešena vest savsim istinita, dočinje nekoliko drugih svjedoka Izreklo, da nije g. Karlo Cleve potvrdio Izjavu svojej netjaku, usjed kojoj je dobio veću plaću.

U ovakvom stavlju stvarnih urođenja je ovoga lista na opotovanje molba od strane svojih prijatelja bio sklon, da izpravi rečnu vest u koliko se tige g. Karla Cleve te je u tom smislu opunomoćen gosp. dr. M. Trinajstić u Vodnjanu. Uspjeh dogovaranju bio je, da smo u broju 34. izpravili rečenu vest odnosne se na barbarskoga načelnika, a ovaj odustao je od obučbe proti nim. Izpravili smo tu vest samo u koliko se tige g. Kurta Cleve i nista više, to smo se nadali, da je tina svršena cijela razmislrica.

Tomu pak nije tako. Sutri smo, kad smo čitali u tržaškomu „Cittadino“ priposlanoj vest iz Barbana, gdje se javilo svetu, da je razprava proti urođeniku našega lista otpala, jer da je „Naša Sloga“ opozvala to neosnovanu nazvalu vlast o barbarskom načelniku g. Kurdu Cleve.

Nebje toga došlo. Poslednji broj pozivakom listića „Istarski“ od 6. septembra t. g. donosi o nudi vest pod naslovom: „La capitolazione del „Naša Sloga“, gdje svojim čitateljima priopćeva, kako smo bili osvadili barbarskoga načelnika, hvale njegovu dobrotu te svršavu sa vješću, da je g. Mikša Izabrin za župnika u Lančiću. Na zaboravio je porečki listić štosta reći o plaći, koju je primio g. Julio Cleve, nejak barbarskoga glavara, u jednoj izjavi da je občinski tajnik u Barbani. Toga je bio hujla Izpriopćevanti porečka teta, jer bi se tim bilo porušilo cijelo rješeno stavlje.

Sad da vidimo što znači kapitolacija. Je li to kapitolacija, kada kažemo svim i svakomu, da je g. Julio Cleve, kovač po zanatu zahtijevao i primio plaću od for. 9 10 80 novčića, za dangubu, prema t. g. 1884. neviši nego li druge svjedoke? Mi toga nismo nikad opozvali niti nećemo, jer to je živa istina. Nužnogred je pak za nas stvar, jel je Petar ili Pavle potvrdio, da je Kurdu Cleve občinski tajnikom. Paktum obitoj, ovo je glavna tečka pred kojom izazivaju sve nuždrojene viste. Evo najboljeg dokaza miroljubivosti i blagosti talijanskih milosrđnikah. Izazvani rekosmo avou. Ako užtreba, opisati ćemo

potonje cijelu stvar, a napose ono talijansko veikodusje, nu tažko da se još tko oglaši. Odgovor nećemo nikomu ostati dužni. Napred dakle gospodo oko porečka baba.

Francežko brodovje pred Kinom. Plju iz Pariza: Francežko brodovje, koje ovaj mah bombarduje kinezke luke, najljepše je i najveličanstvo, što ga je Francežka od god. 1870. sakupila. Ima tu oklopnojaču, krasobah, glasnike, prevoznog parnjaču i torpedskih brodova; u svem 24 broda. Zapovjednik brodovja, admiral Courbet, muž je od 57 godina, a u francuzkom je brodovju na glasu kao energičan, bladokrvan i tričan muž. Kao zapovjednik u Tonkingu pokazao je velike sposobnosti; mornarica odana mu je nengrađeno. Koju ga pozná, nedvojni nimato o tom, da će sa silami, koju su mu na razpolaganje, sljajno rješiti svoju zadaću.

Odlikovanje. Crnogorski knez Nikola došao je brzjavnu vlast, da je prizdom petdesetgodisnjeg jubileja sveučilišta u Klevu u svetu Vladimira imenovan počastnim članom pomenutoga sveučilišta za svoje zasluge na književnost.

Državne štipendije. C. K. namjestništvo Trstu raspisuje natječaj za štipendije svaka po 100 for. za skolsku godinu 1884-5. Ove štipendije mogu uživati ljudi kvarnerskih otoka, koji uči na državnim gimnazijama u Cerevinskom vježtu zastupanim zemaljama, a njezina načinačka gimnazija. Molitve za štipendije imandu upravitelju svoga molbe putem gimnazijalnih ravnateljstava na o. k. namjestništvo u Trstu do 15. oktobra 1884.

Sliko biskupa Josipa Jurja Strossmajera iznala je uprava na hepsom papiru u visini 50 cm. i u širini 35 cm. te se može dobiti za 56 novčić kod upravnog lista Slovaca u Ljubljani. Tko naruči 10 istihkau, dobili će jednogodstvo na dar. Nijedna hrvatska obitelj i nijedno narodno društvo ne bi smjelo biti bez sliko ovoga velikog rođuljuna i mecene našeg za prvoga govornika kršćanskog sveta; stoga se malamo, da krasnu ovu sliku nudi občinstvo mnogočinje narudišti.

Matica Hrvatska ima još dobravno zatim ovogodišnjih nerazpršenih knjiga, te uslijed toga prima još uvjek nova članova na ove knjige, no što se napose oni članovi — Matice upozorjuju, koji se još ove godine prijavili u nizu.

Srčana plivačica. Londonski list piše, da je po poznatu plivačicu Miss Beckwith nasmila pokušati u drugoj polovici septembra preplaviti kanal iz Dovera do Calaisa. Do sada su samo plivati taj smrtonosni poduzimati; ovo je sada prva gospodina, koja se uzda toliko u svoju snagu i vještini, da se takmiči sa mužkarom.

Najveći sat na svetu. Sat (ura) koji su postavili na tornju palata Westminster u Londonu, smatrali su najvećim što ih imade na svetu. Četiri kvadrantna toga sata imaju u obodu 22 stopa. Taj goraston sat nudi više svakih osam danah. Nihalo je dug 15 stopa. Zvon, koji udara svutje, je visoko 8 stopa, a imade 9 stopa u promjeru, teži cijelo 15 bacavab, a klepac sam 400 funti. To zvono udara četvrti, po čem se ravnaju hrzopisel parlamenta, koji se izmjenjuju svaki četvrt sata.

Novinarstvo u iztočnoj Indiji stoji na dosta visokom stupnju. Sada izlazi tamo do 230 raznih novinah u domaćim jezicima. U razpravljaju se u 150.000 izlascak. Prve novine na domaćem jeziku izlaze su 1888. godine, a osnovavali su ih kršćanski misionari u vjerskoj svrhi. Tek od 1890. godine počele su u indijske domaće novine donositi i političke stvari. Čudnovati su jima nastavili, kroz: „Ogledalo medicine“ — „Najomnenija novina“ — „Ocean mudrosil“ — „Kilje Pjesušku“ — „Voda Indijskoga životca“ itd.

Poziv. Uljedno ste pozvani k izvanrednomu občemu zboru dne 14. septembra u družveni prostorijama u Corone, br. 23. Početak ob 6. u po podne. Na zdravlje! U Trstu, 10. sept. 1884.

DNBVINI RDH:
1. Izbor staroste.
2. Izbor dvojice odbornikih.
3. Predlozi članovah.

Prošnja. Podpisani prosit p. n. eg. posjetitelje ovdavaju veleći, g. župnika prigodom sv. berme, da izvole pregledati svoja klobra, jer je netko svoj kloboran zamolio sa kloboranom podpisana.

Odljedno stavljam: Sv. Petar u Sumi. Ivan Perpar, gimnazijalac.

